

МАМЛАКАТИМИЗДА ИЖТИМОЙ СОHALARGA QARATILAYOTGAN E`TIBOR VA QILINAYOTGAN ISHLAR

ATTENTION TO SOCIAL SECTORS IN OUR COUNTRY
AND THINGS TO BE DONE

ВНИМАНИЕ СОЦИАЛЬНОМУ СЕКТОРУ В НАШЕЙ
СТРАНЕ И ЧТО СЛЕДУЕТ СДЕЛАТЬ

Ergasheva Durdona Kenjaboy qizi

*Samarqand davlat universitetining Kattaqo`rg`on filiali Ijtimoiy ish
ta`lim yo`nalishi talabasi; e-mail: ergashevadurdona443@gmail.com*

Ilmiy rahbar: Ibragimov Jahongir Toshniyozovich

*Samarqand davlat universitetining Kattaqo`rg`on filiali o`qituvchisi;
e-mail: Jahongir.5066@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqola hozirda mamlakatimizda ijtimoiy sohalarga qaratilayotgan e`tibor va qilinayotgan ishlar haqida aytib o`tilgan. Yan O`zbekiston Respublikasida ayollarga, yoshlarga, qariyalarga, nogironligi bor sgaxslarga, ijtimoiy ko`makka muxtoj bol`ganlarga ko`rsatilayotgan yordamlar va berilgan yordamalar qay darajada ularni hayotini yaxshilanganligi haqida ham maqolada aytib o`tilgan. Hozirda yangi ish boshlagan “ Inson” Ijtimoiy himoya markazi haqida ham maqolada so`z brogan. Ushbu maqolada men jamiyatimiz rivojlanishi uchun va aholini qo`llab-quvvatlash uchun ham ijtimoiy sohaga e`tabor kuchaytirish kerakligi haqida ham o`z fikrlarimni keltirib o`tganman.

Kalit so`zlar: Ijtimoiy, bolalar, yoshlar, nogironligi bor shaxslar, inson, qariya, yordam, Kanstitutsiya, qonun, farmon, prizident, hodimlar, maktab, bilim.

Abstract: This article talks about the attention paid to social spheres in our country and the work being done. In the Republic of Uzbekistan, the assistance provided to women, youth, the elderly, people with disabilities, and those in need of social assistance, and to what extent the assistance has improved their lives, is also mentioned in the article. The article also mentions the recently started "Inson" Social Protection Center. In this article, I have expressed my opinion about the need to pay more attention to the social sphere for the development of our society and to support the population.

Key words: Social, children, youth, persons with disabilities, human, elderly, help, Constitution, law, decree, president, employees, school, knowledge.

Аннотация: В данной статье говорится о внимании, уделяемом социальной сфере в нашей стране, и проводимой работе. В статье также упоминается поддержка, оказываемая в Республике Узбекистан женщинам, молодежи, пожилым людям, людям с ограниченными возможностями и

нуждающимся в социальной помощи, а также то, насколько эта поддержка улучшила их жизнь. В статье также упоминается недавно открывшийся Центр социальной защиты «Инсон». В этой статье я высказал свое мнение о необходимости уделять больше внимания социальной сфере для развития нашего общества и поддержки населения.

Ключевые слова: Социальный, дети, молодежь, инвалиды, человек, пожилые, помощь, Конституция, закон, указ, президент, сотрудники, школа, знания

Kirish

Hozirda mamlakatimizda ijtimoiy sohaga alohida e`tdor qaratilmoqda. Aynan nimaga ijtimoiy soha deganda mamlakat rivojlanib ravnoaq topishi uchun avvalo mamlakat aholisining barcha qatlamlari yaxshi hayot kechirishlari va kelajak uchun olg`a maqsat qo`ya bilishlari zarur. Ijtimoiy ish degan so`zga to`xtaladigan bo`lsak: ijtimoiy ish - bu shaxslarga, guruhlariga, jamoalarga hayot sifatini oshirishda va rivojlanish uchun qulay sharoit yaratishda yordam berishning kasbiy faoliyati. Shuning uchun, bu odamlarga yordam berish uchun shaxsiy xizmat sifatida qaraladi.

Aynan yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizda ham ijtimoiy soha bo`yicha ham moddalar ishlab chiqilgan, bulardan bittasi O`zbekisto Respublikasi Konstitutsiyasining

1- moddasi

O`zbekiston — boshqaruvning respublika shakliga ega bo`lgan suveren, demokratik, huquqiy, ijtimoiy va dunyoviy davlat.

Davlatning “O`zbekiston Respublikasi” va “O`zbekiston” degan nomlari bir ma`noni anglatadi.¹

Mehnatga layoqatsiz va yolg`iz keksalar, nogironligi bo`lgan shaxslar hamda aholining ijtimoiy jihatdan ehtiyojmand boshqa toifalarining huquqlari davlat himoyasida. Bu yangi tahrirda qabul qilingan Konstitutsiyamizda belgilab qo`yilgan.

Ushbu qat`iy me`yor mazkur sohani yagona yondashuv asosida isloh qilish zarurligini taqozo etadi.

O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 1 iyunda “Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko`rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo`lga qo`yish bo`yicha kompleks chora-tadbirlar to`g`risida”gi farmoni imzolandi.

Mazkur hujjat mamlakatimizda fuqarolarning ijtimoiy himoyaga oid huquqlari va manfaatlarini so`zsiz ta`minlash, aholiga ijtimoiy xizmatlarni ko`rsatish sifatini tubdan oshirish borasidagi ishlarni tizimli tashkil etishni yo`lga qo`yishga xizmat qiladi. Shuningdek, sohaga ilg`or xalqaro standartlarga asoslangan o`ziga xos boshqaruv tizimini joriy etishda muhim ahamiyatga ega.²

¹ O`zbekiston Respublikasi Yangi Konstitutsiyasi.2023

² LEX.UZ

Asosiy qism

Hozirda mamlakatimizda alohida e`tabor yoshlarga, ayollarga, qariyalarga va nogironligi bor shaxslarga qaratilmoqda. Nima sababdan ularga? Degan savol.

Aynan mamlakatimizning boshqa mamlakatlarning ham ijtimoiy himoyaga muxtoj zaif qatlamlari aynan shu insonlardir. Agarda biz yoshlarimizni qo`llab quvvatlasak ular mamlakatimiz kelajagini albatta yuksak cho`qqilarga olib chiqishlari mumkin. Men shu o`rinda aytib o`tmoqchimanki; yoshlarimizga davlat tarafidan berilayotgan yordamlar manzilli yordam ko`rsatilsagina yoshlar rivojlanishlari mumkin. Ba`zi joylarda biz aynan yoshlarimizga o`z qiziqishlari doirasida yordam ko`rsatilmayotganligini ham guvohi bo`lmoqdamiz. Mahalalardagi yoshlar yetakchilari mahalla yoshlarining o`z qiziqishlariga qarab yordam ko`rsatishlari zarur deb hisoblayman. E`ndi ayollarga ko`rsatilayotgan yordamlar haqida aytib o`tadigan bo`lsam ham aynan ayollarimizga ham manzilli yordam ko`rsatish kerak jamiyatimizdagi barcha ijtimoiy ko`makka muxtoj qatlamlarga manzilli yordam zarur. Ular shundagina bu ijtimoiy qatlamlar safidan chiqadilar va o`z turmush tarzlarini yaxshi va mazmunli o`tkazadilar.

Jamiyatning ijtimoiy hayot sohasini jamiyatning tizimli ravishda tashkil etilgan qismi sifatida tavsiflash mumkin, bunda odamlarning tarixiy va ijtimoiy guruhlari ularning ijtimoiy mavqei, jamiyat hayotidagi o'rni va roli to'g'risida o'zaro ta'sir o'tkazadilar. U o'z ichiga quyidagilarni oladi: sinflar va ijtimoiy qatlamlar, guruhlar, millatlar va millatlarning manfaatlari, jamiyat va shaxs o'rtasidagi munosabatlar, mehnat va yashash sharoitlari, sog'liq va bo'sh vaqt. Jamiyatning ijtimoiy hayoti sohasi - bu nisbatan mustaqil, ajralmas quyi tizim bo'lib, odamlarning muayyan ijtimoiy hamjamiyatlar a'zosi sifatida faoliyati va ularning jamiyatdagi mavqeining tengligi va tengsizligi nuqtai nazaridan ular o'rtasida yuzaga keladigan munosabatlar bilan tavsiflanadi. Jamiyatning boshqa sohalari qatorida ijtimoiy hayot sohasining muhim roli ijtimoiy faoliyat va munosabatlarda turli ijtimoiy jamoalarning hayotiy vaziyatida tenglik yoki tengsizlik o'lchovi amalga oshirilayotganligi bilan belgilanadi. Bu to'g'ridan-to'g'ri ijtimoiy adolat tamoyilini amalga oshirish darajasida aks etadi. Shu sababli ijtimoiy hayot sohasini yanada rivojlantirish - chuqur o'zgarish yo'liga qadam qo'ygan jamiyatimizni takomillashtirishning asosiy vazifalaridan biridir.

Aholiga tibbiy va ijtimoiy-tibbiy xizmat ko`rsatish qulayligi hamda sifatini oshirishga, aholi o`rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirishga, tibbiyot muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlashga yo'naltirgan holda sog'liqni saqlash sohasini, eng avvalo, uning dastlabki bo'g'inini, tez va shoshilinch tibbiy yordam tizimini yanada isloh qilish kabi muhim vazifalar belgilab berilgan:

- aholi bandligi va real daromadlarini izchil oshirish;
- yangi ish o`rinlari yaratish hamda aholining, eng avvalo, o`rta maxsus va oliy o`quv muassasalari bitiruvchilari bandligini ta'minlash, mehnat bozori

infratuzilmasining mutanosib rivojlanishini ta'minlash, ishsizlik darajasini kamaytirish;

- mehnatga layoqatli aholining mehnat va tadbirkorlik faolligini to'liq amalga uchun sharoitlar yaratish, ishchi kuchi sifatini yuksaltirish, ishga joylashtirishga muhtoj shaxslarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini kengaytirish. O'zbekiston Respublikasi aholisining turmush darajasi va farovonligini o'rganish maqsadida, davlat statistika organlari tomonidan har yili uy xo'jaliklarida tanlama usulda kuzatuvlar o'tkaziladi.

Aholining ijtimoiy ahvolini yaxshilash va jamiyatimizdagi kambag'allikni qisqartirish bo'yicha "Inson" ijtimoiy himoya markazlari ish olib bormoqda. "Inson" ijtimoiy himoya markazlari aholiga qanday yordam ko'rsatadi degan savolga to'xtaladigan bo'lsak;

Xodimlar ijtimoiy himoyaga muhtoj fuqaroning holatini o'rganib, shu yerning o'zida uni ijtimoiy himoya guruhiga kiritadi va tegishliligi bo'yicha mas'ul tashkilotga yo'naltiradi. Endilikda talabgorlarni o'zgarar parvarishiga muhtoj bo'lgan yolg'iz yashovchi yoki yolg'iz keksa va nogironligi bo'lgan shaxs deb e'tirof etish yoki bekor qilish, shuningdek, yolg'iz keksalar va nogironligi bo'lgan shaxslar ro'yxatiga kiritish va undan chiqarish "Inson" ijtimoiy xizmatlar markazlarining qaroriga asosan amalga oshiriladi. Bunda, ijtimoiy xodimlar mahallada planshetlar orqali 21 turdagi ijtimoiy yordam va xizmatlar bo'yicha arizalarni onlayn tarzda qabul qiladi. Yana bir muhim jihatini ta'kidlashim lozim. Shu kungacha ijtimoiy himoyaga muhtojligi bo'lgan ayrim kishilar bugun mahalladan, ertaga hokimiyatdan, indinga sektor boshlig'idan moddiy yordam so'rab, barcha "daftar"lardan yoki har qanday ijtimoiy ko'makdan bahramand bo'lgan holda boshqa bir ko'makka muhtoj talabgor esa biror marta ham yordam ololmagan yoki xuddi shu kabi nogironlik nafaqasini olish maqsadida turli qing'ir yo'llarni tanlash holatlari ko'p uchraydi. Vaholanki, ular biror ish faoliyati bilan shug'ullanishga imkoniyati bo'lgan, ijtimoiy ta'minotga ehtiyoji bo'lmagan va nogironligi noto'g'ri belgilangan fuqarolardir. Shu kabi holatlarning oldini olish maqsadida ijtimoiy daftarlar, nogironlik berish kabi ijtimoiy himoyaga olinishi lozim bo'lgan holatlarni tasdiqlash uchun ijtimoiy xizmatlarni muvofiqlashtiruvchi yagona elektron platforma - "Yagona milliy ijtimoiy himoya" axborot tizimi tashkil etilyapti. Bu orqali ijtimoiy xodimlar tomonidan fuqarolarning arizalari onlayn qabul qilinadi va bunda "Mehr daftari", "Saxovat va ko'mak", "Yoshlar daftari" va "Ayollar daftari" axborot bazalari, shu jumladan, ushbu "daftar"larga kiritilgan fuqarolar hamda ularga tayinlangan to'lovlar to'g'risida ma'lumotlar integratsiyasi ta'minlanadi. Vazirlik va idoralarning 35 turdagi elektron ma'lumotlari almashinuvi yo'lga qo'yiladi. Buning natijasida yuqoridagi kabi holatlarga yo'l qo'yilmaydi. Talabgorning ijtimoiy yordam olgan yoki olmagan

elektron bazada ko‘rinib turadi. Shu orqali ayrim boqimandalik holatlarining ham oldi olinadi. Bu inson omilisiz, elektron aylanma hujjat shaklida yuritiladi³.

Ijtimoiy daftarlardan chiqarishning ham yangi tartiblari belgilandi. Shu kungacha ijtimoiy himoyaga muhtoj fuqaroga biror asbob-uskuna yoki bir martalik moddiy yordam berilib, kam ta‘minlanganlar ro‘yxati yoki ijtimoiy daftarlardan chiqarilar edi. Oqibatda uskunaning krediti, u tayyorlayotgan mahsulotning xaridori yo‘qligi sabab fuqaro yanada og‘ir ahvolga tushirib qolardi. Bu kabi holatlarning oldini olish uchun endi ijtimoiy himoyaga muhtoj fuqaroning to jamiyatga qo‘shilib, o‘z o‘rnini topib ketgungacha bo‘lgan holat nazoratga olinadi. 2024 yil 1 yanvardan boshlab davlat xizmatlari markazlari va ularning filiallarida ijtimoiy himoyaga muhtoj aholiga ijtimoiy xizmatlar va yordamlar ko‘rsatishga ixtisoslashgan “Ijtimoiy xizmat darchalari” tashkil etiladi. Ijtimoiy himoyaga muhtoj shaxslarga ijtimoiy xizmat va yordamlarning 49 turi mahallada va 30 turi “Inson” markazlarida ko‘rsatiladi. Ushbu xizmatlarning 26 turi joriy yilning 15 oktyabridan hamda 23 turdagisi 2024 yil 1 yanvardan boshlanadi. “Ijtimoiy xizmat darchalari” orqali ijtimoiy xizmatlar va yordam ko‘rsatish uchun arizalar qabul qilish imkoniyati yaratiladi. Bunda, nogironlikni belgilash, protez-ortopediya bilan ta‘minlash, sanatoriylarga yuborish, psixologik yordam va ijtimoiy nafaqa tayinlash bo‘yicha xizmatlar ko‘rsatish yo‘lga qo‘yiladi.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki hozirda mamlakatimiz raxbari davlatimiz ravnaqi va jamiyat aholisini hayotini yaxshilash borasida har tomonlama ishlar olib bormoqdalar. Bu olib borilayotgan ishlarning barchasi aholi hayotini yaxshilash, yoshlarni har taraflama barkamol qilib tarbiyalash uchun, qilinayotgan ishlardir.

Shu sababdan ham Muvaffaqiyatsizlikdan qo‘rqmang, aksincha urinib ko‘rmaslikdan qo‘rqing. Inson tanqidlardan rivojlanadi.

Yana ijtimoiy sohani rivojlantirish uchun qilinayotgan ishlardan misol keltiradigan bo‘lsak harakatlar strategiyasining “ijtimoiy sohani rivojnantirish” deb nomlangan to‘rtinchi yo‘nalish aholi badligini oshirish, fuqarolarni ijtimoiy himoya qilish va ularning salomatligini saqlash, yo‘l-transport, muhandislik kommunikatsiya hamda ijtimoiy ijtimoiy infra tuzulmani rivojlantirish va modernizatsiyalash va aholini elektr energiya gaz bilan ta‘minlashni yaxshilash, aholining muhtoj qatlamlariga ko‘ratiladigan ijtimoiy yordam sifatini oshirish, xotin qizlarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi maqomini oshirish hamda Mamlakat iqtisodiyotining transformatsiyasi xo‘jalik tarmoqlari bo‘yicha ish bilan bandlik tarkibi o‘zgarishiga olib keladi.⁴

³ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 01.06.2023 yildagi PF-82-son

⁴ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi

Yana davlat qonunlar va qonunosti hujjatlar tizimi orqali aholini ijtimoiy himoya qilish darajasini tartibga soladi, eng kam yashash minimumini aniqlaydi va undan kelib chiqqan holda, eng kam oylik ish haqi, ijtimoiy to'lovlar, sug'urta mukofotlari va ijtimoiy yordam (imtiyozlar) turlarini belgilaydi, ijtimoiy himoya qilishda ishtirok etuvchi xizmat (idora) larning faoliyatini muvofiqlashtiradi. Shu bilan birga, aholini ijtimoiy himoya qilish darajasini tartibga solish bo'yicha davlatning eng samarali roli aholini kasbiy tayyorgarlikka, qayta tayyorlash va malaka darajasini oshirishga ko'maklashish uchun aholiga, shu jumladan nogironligi bo'lgan shaxslarga qo'shimcha ish o'rinlari yaratishni rag'batlantirishdan iborat.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – T.:O'zbekiston, 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Yangi Konstitutsiyasi.2023
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 01.06.2023 yildagi PF-82-son
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston
5. Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF- 4947-son Farmoni.
6. LEX.UZ